

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/122/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7022200436
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:7022200436.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobcu: A. I., U.. XX. E. XXXX, Y. X, A., zastúpeného: LEGAL IURIS, advokátska kancelária s.r.o., IČO: 47 242 795, Tehelná 11, Rožňava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 5. júna 2019, č. XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Sa 14/2022-15 z 29. marca 2023 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť žalobcu sa zamietla.
II. Účastníkom sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobca si prvýkrát uplatnil nárok na invalidný dôchodok žiadosťou spísanou 6. decembra 2016. Vtedy jeho zdravotný stav posúdil posudkový lekár, ktorý vo svojom lekárskom posudku zhrnul, že žalobca v roku 2009 utrpel zlomeninu kosti ľavého predkolenia a v roku 2015 ďalšiu zlomeninu v tej istej oblasti ľavého predkolenia. Pooperačný priebeh bol neprimerane dlhý pre oneskorené hojenie, kontrolné traumatologické vyšetrenie následne potvrdilo priaznivý zhojený stav. Ako rozhodujúce zdravotné postihnutie ustálil zlomeninu oboch kostí predkolenia s posunom úlomkov, riešenú operačne, s dlhodobou liečbou pre oneskorené hojenie a narušenie lokomócie v zmysle kapitoly XV oddielu G položky 53 písm. a) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Tomu priradil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 15 % (z rozpätia 10 až 20 %). Ústredie žalovanej na základe toho zamietlo túto žiadosť žalobcu, pretože nebol invalidný v zmysle § 71 ods. 1 cit. zák. V odvolaní žalobca okrem iného namietol, že počas liečby sa mu pridružili aj iné ochorenia, a predložil aj znalecký posudok znalca G.. R. M. č. 33/2016 z 24. augusta 2016 vo veci náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Generálny riaditeľ žalovanej však rozhodnutím z 1. apríla 2017 zamietol toto odvolanie a správnu žalobu proti nemu zamietol správny súd rozsudkom sp. zn. 1 Sa 20/2017 z 13. októbra 2017.

2. Dňa 15. marca 2018 žalovaná spísala žiadosť, ktorou žalobca opätovne žiadal o výplatu invalidného dôchodku. Jeho zdravotný stav znova posúdil posudkový lekár pobočky žalovanej v Rožňave, ktorý v lekárskom posudku zohľadnil odborné správy z rokov 2009, prepúšťacu správu z februára 2014, správy z interného predoperačného vyšetrenia z februára 2014, USG vyšetrenia žilového systému z júla 2015, z traumatologických vyšetrení z rokov 2015 a 2016, ortopedických vyšetrení z roku 2016, neurologického vyšetrenia z februára 2016, RTG chrbtice z februára 2016, EMG vyšetrenia z februára 2016, interného vyšetrenia z februára 2016, kardiologického vyšetrenia z augusta 2016, FRO vyšetrenia z novembra 2016, psychiatrického vyšetrenia z januára 2017, nález z psychiatrického oddelenia z

augusta 2017, správy z psychiatrických vyšetrení z decembra 2017, januára 2018, februára 2018 a marca 2018 (G.. L.), psychologického vyšetrenia z augusta 2017, traumatologického vyšetrenia z októbra 2017. Na ich základe posudkový lekár uzavrel, že v „júli 2016 je už vytvorený pevný kalus na lomných líniiach a je doporučená plná záťaž - bez pomôcok. Podľa vyjadrenia traumatológa aj ortopéda je pohyblivosť ľavého členka aj ľavého kolena plná.“ Vyšetrenia neurológom, vyšetrenia EMG a RTG krčnej chrbtice boli v norme a bez nálezu závažnejšieho ochorenia bolo aj kardiologické vyšetrenie. Na záver uviedol, že „[p]redložené psychiatrické vyšetrenia svedčia pre diagnózu patriacu do neurotických porúch, ktorá nemá vplyv na výšku miery poklesu schopnosti zárobkovej činnosti.“ Ako rozhodujúce zdravotné postihnutie určil zlomeninu (trieštivú) dolnej časti pľšťaly vľavo a zlomeninu hornej časti ihlice vľavo, riešenú operačne, s dlhodobou liečbou pre oneskorené hojenie, bez narušenia lokomócie podľa kap. XV odd. G pol. 53 písm. a) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Tomu zodpovedala miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 15 % (z rozpätia 10 až 20 %). Pretože táto miera u žalobcu nepresiahla 40 %, nie je invalidný v zmysle § 71 ods. 1 cit. zák., a tak ústredie žalovanej rozhodnutím z 21. decembra 2016 znova zamietlo jeho žiadosť.

3. V odvolaní žalobca najmä poukázal na to, že jeho zdravotné ťažkosti sú psychického pôvodu a v príčinnej súvislosti so spáchaným trestným činom v júni 2015. Pritom zdôraznil, že jeho psychický stav sa postupne zhoršoval. Odkázal na správy z psychiatrických vyšetrení G.. L. a psychologické vyšetrenie augusta 2017 v rámci hospitalizácie na psychiatrickom oddelení. Kvôli agresivite žalobu a jeho nedôvere k posudkovému lekárovi a lekárovi z odboru psychiatria nebolo možné v odvolacom konaní posúdiť jeho zdravotný stav, preto na návrh posudkového lekára znalecká organizácia FORENZA s.r.o. podala 10. apríla 2019 znalecký posudok. Znalci v ňom po zohľadnení zdravotnej dokumentácie žalobcu konštatovali, že uňho ide o paranoidnú poruchu osobnosti, nie však o vážnu duševnú chorobu, ale o odchýlku povahových vlastností. Z psychiatrického hľadiska ju označili ako stredne ťažké narušenie osobnosti, nezistili však chorobnú - patologickú náladu. Paranoidné prejavy môžu viesť k trvalým problémom vo vzťahu k iným zamestnancom a k strate zamestnania, keďže ich zamestnávateľ nemusí tolerovať. Nato posudkový lekár ústredia v odvolacom konaní vypracoval posudok z 22. mája 2019, v ktorom (okrem správ zhodnotených už v posudku pobočky) zhodnotil správy z psychiatrického vyšetrenia z októbra 2018 (predčasne ukončené pre agresivitu žalobcu), uvedený znalecký posudok z 10. apríla 2019, správy z traumatologických vyšetrení z roku 2017 a 2018, znalecký posudok č. 33/2016 a ďalší znalecký posudok G.. N. T., V.., zo 6. septembra 2018 (opätovné zhodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia).

4. Na ich základe posudkový lekár v posudku ustálil, že už v znaleckých posudkoch vo veci bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia sa znalci zhodli, „že poúrazový stav zanechal trvalé následky v ľahkom funkčnom obmedzení ľavého členka a bol tak aj bodovaný“. K znaleckému posudku z 10. apríla 2019 uviedol, že znalci „nezistili u účastníka konania patologickú náladu“ a horná hranica zákonného rozpätia „bola priznaná z dôvodu, že v dôsledku poruchy osobnosti a správania s vysokou mierou podozrievavosti možno predpokladať problémy v zamestnaní a medziľudských vzťahoch.“ Zároveň uviedol, že zákon hodnotí stuhnutie členkového kĺbu v rozpätí 20 až 30 %, avšak „ľahké funkčné postihnutie členka nedosahuje ani dolnú hranicu tohto rozpätia.“ Ďalšie neurologické, EMG a RTG vyšetrenia boli v normách a aj kardiologické vyšetrenie bolo bez posudkovo významného ochorenia. Za rozhodné zdravotné ochorenie tak posudkový lekár určil stredne ťažké narušenie osobnosti s miernym obmedzením výkonnosti organizmu podľa kap. V pol. 5 písm. a) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Tomu zodpovedala miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 30 % (z rozpätia 20 až 30 %). Tú navýšil o 5 % pre ľahké funkčné obmedzenie ľavého členka. Na základe tohto posudku generálny riaditeľ žalovanej svojím rozhodnutím z 5. júna 2019 potvrdil rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok.

5. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca správnu žalobu, v ktorej okrem iného namietal, že žalovaná neprihliadla na všetky lekárske správy. Znalecké posudky podľa neho uvádzali, že u neho možno predpokladať problémy v zamestnaní, a stuhnutie členkového kĺbu hodnotili v rozpätí 20 až 35 %. Posudkovým lekárom vytkol, že nebrali do úvahy pridružené ochorenia, a poukázal aj na zhoršovanie svojho zdravotného stavu. Správny súd (po zrušení jeho predošlého rozsudku sp. zn. 6 Sa 27/2019 rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 7 Sk 5/2021) túto správnu žalobu zamietol tu napadnutým rozsudkom č. k. 6 Sa 14/2022-15. Na odôvodnenie uviedol, že žalovaná vzala do úvahy odborný lekársky posudok, ktorý obsahoval čiastkové lekárske závery. Žalobca bol v rámci administratívneho konania opakovane vyšetrený rôznymi odbornými lekármi, ktorých závery žalovaná zohľadnila, a rovnako zohľadnila aj závery ďalším žalobcom predložených správ. Podľa správneho súdu sú medicínske závery objektívnym skutkovým zhodnotením miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť žalobcu.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

6. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáha, aby zmeny tohto rozsudku tak, že sa „vec postúpi Sociálnej poisťovni - Ústredie“. Zdôraznil najmä psychickú diagnózu určenú G.. L.Ý., t. j. chronifikovanú depresívnu poruchu a úzkostnú poruchu s poruchami spánku, s ktorými sa posudkoví lekári nijako nevyrovnali. Žalovaná sa podľa neho nezaoberala priznaním invalidného dôchodku kvôli jeho vážnym psychickým problémom a nebrala do úvahy znalecký posudok G.. M. v čase podania žiadosti. Odkázal aj na prepúšťaciu správu z augusta 2017, podľa ktorej sa po úraze v roku 2015 nedokáže normálne zaradiť do pracovného života. Vyzdvihol, že jeho psychický stav sa nezlepšuje, ale naopak, zhoršuje. Namietal, že v jeho veci nebol objektívne zistený skutkový stav a poukázal pritom aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Taktiež namietol postup žalovanej a zaujatosť posudkovej komisie. K kasačnej sťažnosti pripojil nové správy z psychiatrického vyšetrenia z 1. decembra 2022, 1. februára 2023 a 29. marca 2023.

7. Žalovaná navrhla zamietnuť kasačnú sťažnosť, pretože svoje rozhodnutie považuje za správne.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

9. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je rozhodnutie žalovanej, ktorým žalobcovi nepriznala invalidný dôchodok. Nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z. z. predpokladá invaliditu, ktorú vymedzuje § 71 cit. zákona takto: za invalidného sa poistenec považuje, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (odsek 1). Tento pokles sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a rovnakých schopností zdravej fyzickej osoby (odsek 3). Posudzuje sa na základe a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia podľa ďalšieho vývoja a ďalšej liečby a b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov (odsek 4). Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 (odsek 5). Miera poklesu v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí (odsek 6). Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú (odsek 7). Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (odsek 8).

10. Podľa § 153 ods. 3 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť úlohou lekárskej posudkovej činnosti dôchodkového poistenia. Lekársku posudkovú činnosť vykonávajú podľa § 153 ods. 5 cit. zák. posudkoví lekári sociálneho poistenia pobočky a ústredia žalovanej. Podľa judikatúry musia byť z lekárskeho posudku zrejmé úvahy, akými sa riadili pri posudzovaní zdravotného stavu poistenca, a dôvody určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia s prislúchajúcou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (porov. v tomto smere ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, napr. jeho rozhodnutia sp. zn. 1 So 97/2005, judikát R 29/2007, sp. zn. 10 So 97/2014 alebo sp. zn. 1 So 72/2015, ale aj rozsudky tunajšieho súdu sp. zn. 9 Sk 7/2021, 9 Sk 11/2021 a 7 Ssk 67/2021 a ďalšia nadväzujúca judikatúra). Správny súd skúma, či obsah posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho nálezov alebo niektoré lekárske nálezy vôbec nezohľadňuje, alebo svojou celkovou skladbou nie je nepreskúmateľný. Nemôže však voľnou úvahou nahradiť odborné závery posudkových lekárov vlastnými závermi.

11. Z lekárskeho posudku o invalidite z 22. mája 2019 vyplýva, že posudkový lekár komplexne posúdil zdravotný stav žalobcu s prihliadnutím na všetky jeho diagnózy. Zohľadnil aj predpokladateľné problémy v zamestnaní, a preto mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určil na hornej hranici zákonného rozpätia. Zohľadnil aj neurologické a kardiologické vyšetrenia, ako aj vyšetrenia EMG a RTG. Všetky lekárske správy G.. L. i znalecké posudky vo veci náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, na ktoré žalobca odkazuje, boli v uvedenom lekárskom posudku zhrnuté a zohľadnené. To však neznamená, že sa posudkový lekár musel stotožniť s hodnotením jednotlivých ochorení tak, ako ich hodnotí žalobca. Podľa už citovaného § 71 ods. 7 cit. zák. sa jednotlivé percentuálne miery poklesu nesčítavajú, a preto je úlohou posudkového lekára vybrať to zdravotné postihnutie, ktoré najviac obmedzuje zárobkovú schopnosť poistenca. Tu ustálil, že zárobkovú schopnosť žalobcu najviac

obmedzuje stredne ťažké narušenie osobnosti s miernym obmedzením výkonnosti organizmu, ktorému je podľa kap. V pol. 5 písm. a) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. priradené rozpätie 20 až 30 %. Žiadne lekárske správy totiž nezistili, že by u žalobcu išlo o poruchu nálad (v zmysle kap. V pol. 3 uvedenej prílohy), a prítomnosť chorobnej patologickej nálady vylúčil aj znalecký posudok z 10. apríla 2019. Posudkový lekár zrozumiteľne vysvetlil, prečo kvôli ľahkému funkčnému obmedzeniu ľavého členka zvýšil mieru poklesu len o 5 %. Ostatné postihnutia zo zrozumiteľných dôvodov nepovažoval za dostatočne závažné. To neznamená, že takéto postihnutia u žalobcu nie sú, ale to, že nedosahujú takú závažnosť, aby im bolo možné priradiť vyššiu mieru poklesu než je spojená so stredne ťažkým narušením osobnosti. Aj keby však podľa cit. § 71 ods. 8 cit. zákona zvýšil o maximálne možných 10 %, celková percentuálna miera poklesu žalobcu by len dosiahla 40 %. Ustanovenie § 71 ods. 1 cit. zák. však invaliditu spája až s presiahnutím tejto hranice.

12. Kasačný súd sa vo svojom predchádzajúcom rozsudku sp. zn. 7 Sk 5/2021 už vyjadril k námietkam voči posudkovým lekárom žalovanej a ich objektivite, ktoré považoval za nedôvodné. Lekársky posudok z 22. mája 2019 spracováva celú genézu žalobcu vo vzťahu k všetkým vykonaným vyšetreniam a následne aj celkové posúdenie jeho zdravotného stavu. Zdravotný stav žalobcu bol posúdený aj nezávislou znaleckou organizáciou. Vykonanie ďalšieho dokazovania zo strany správneho súdu formou ďalšieho posudku, nebolo podľa kasačného súdu potrebné, keďže posudkoví lekári sa zhodli na posudzovanej diagnóze a nebolo potrebné odstraňovať rozpory v jednotlivých posudkoch. Na týchto záveroch kasačný súd nemá dôvod nič meniť ani v tomto konaní. Pokiaľ žalobca v kasačnej sťažnosti odkazuje na lekárske správy z 1. decembra 2022, 1. februára 2023 a 29. marca 2023, treba uviesť že podľa § 135 ods. 1 SSP bol na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia. Ani pre správne žaloby v sociálnych veciach [§ 6 ods. 2 písm. c) SSP] zákon neustanovuje výnimku (porov. § 135 ods. 2 SSP a contrario). Uvedené odborné nálezy sú datované až po právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia, takže ich žalovaná pri jeho vydaní nemala k dispozícii a podľa citovaného ustanovenia na ne nemôže prihliadať ani správny či kasačný súd pri prieskume jej rozhodnutia. Tým nie je dotknuté právo žalobcu na základe týchto správ znova požiadať o invalidný dôchodok.

IV.

Záver

13. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

14. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobca vo veci úspech nemal a žalovaná ho síce mala, kasačný súd však nezistil výnimočné dôvody, aby sa jej nárok na náhradu trov priznal.

15. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.